

Підводячи підсумок, зазначимо, що використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет є важливим аспектом на початковому етапі кримінального провадження. Залучення відповідних спеціалістів для проведення окремих слідчих (розшукових) дій забезпечує максимальну ефективність їх проведення.

1. Ищенко П.П. Специалист в следственных действиях (уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты). М.: Юрид. лит., 1990. 159 с.
2. Калюга Т.О. Розслідування шахрайства у сфері надання туристичних послуг : дис. на здоб. наук. ст. к.ю.н. за спец. 12.00.09. ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом». Київ, 2019. 264 с.
3. Лисиченко В.К., Циркаль В.В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике. К., 1987. 45 с.
4. Справа № 398/3560/17. Архів Олександрійського міськрайонного суду Кіровоградської обл., 2019 р.
5. Тіщенко В. В. Щодо використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 року, м. Одеса). Одеса: «Юридична література», 2013. С. 349–353.

Аліна Шевченко,
студентка магістратури групи МЗ-ПД-021
старший лаборант кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
д.філос.н., проф. **Халапсіс О. В.**
завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філософських наук, професор

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Конституція України в статті 3 зазначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Однак відразу виникає питання, чому злочини проти життя та здоров'я не знаходяться на першому місці по значущості. А саме з приводу цього питання варто і подумати, адже щоб уберегти інтереси людини, повинна бути держава і законодавство створене для цих цілей.

Переходячи до злочинів проти основ національної безпеки, варто зазначити, що вони займають перше місце в Особливій частині Кримінального Кодексу, адже суверенітет, кордони, мова – це все є важливими елементами нашої держави, які потребують захисту. Основи національної безпеки зараз як ніколи потребують вивчення та дій з боку всієї держави задля збереження країни.

Загалом характеристику злочинів проти основ національної безпеки можна віднайти в Кримінальному Кодексі України, в коментарях, яких зараз досить багато та наукових статтях. Я взяла за основу для написання даної роботи наукові твори І.О. Харя, С.І. Афанасенка, І.М. Стойкова та Л.В. Мошняги.

Злочини проти основ національної безпеки характеризуються тими ж елементами, що і інші категорії, а саме це суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт та об'єктивна сторона злочинів. Варто зазначити першим характеристику об'єкту злочинного посягання, адже він є досить специфічним. Дана категорія злочинів, як вже вище зазначалось, характеризує діяння, які спрямовані на заволодіння влади, повалення конституційного ладу, зміни меж державного кордону та інше. Загалом, на мою думку, ці об'єкти стають тим, чого всі люди зазвичай не помічають, і лише коли це втрачаєш, розумієш їх справжню цінність.

У своїй роботі Стойков І.М. та Афанасенко С.І. зазначили, що родовим об'єктом даного розділу Кримінального Кодексу України є національна безпека України в різноманітних сферах, а також автори зазначили, що додатковим об'єктом може виступати і життя людини та навіть навколишнє середовище [2, с.55].

Тож охарактеризувавши об'єкт, варто перейти до об'єктивної сторони. Загалом об'єктивна сторона характеризує певні вчинки, злочинну дію та/або бездіяльність. В I Розділі Кримінального Кодексу України, зазначаються досить різноманітні дії, адже вони можуть бути як фінансування дій з метою змін території держави, дії що умисно вчинені на шкоду державному суверенітету та передача або збирання інформації для передачі іноземній державі. Крім того, в XXI столітті інформація – це зброя в руках вмілих журналістів, тому що досить багато людей, які слухають новини, починають панікувати або задумуються виїхати з країни, а все тому, що з новин найчастіше доносяться новини про війну на Сході, про вибухи, вбивства і для позитивного залишається лише мала частина ефірного часу. Однак не відходячи від теми, потрібно збагнути, що об'єктивна сторона злочинів проти основ національної безпеки це є діяння, які зазначені в диспозиціях статей та спрямовані на порушення національної безпеки нашої країни.

Переходячи до наступного елементу, варто звернутися до початку роботи, а людина як найцінніше в демократичній та правовій державі. Саме особа стає тим суб'єктом, який може зашкодити національній безпеці України. В своїй науковій праці Харь І.О. зазначає порівняння, яке досить часто буває в наукових роботах, а саме «суб'єкт злочину» та «особистість злочинця», автор зазначає, що «особистість злочинця» як більш об'ємне поняття, розкривається через соціальну суть особи, а також через складний комплекс ознак, властивостей, зв'язків, відносин, моральний і духовний світ, що характеризують її, взятих у взаємодії з індивідуальними особливостями і життєвими фактами, що лежать в основі злочинної поведінки [4, с.104]. А отже при характеристиці суб'єкта злочинів проти національної безпеки, варто зазначити, що це осудна особа вік кримінальної відповідальності в більшості випадків 16 років, однак є виключенням статті 112 та 113, за ці два злочини кримінальна відповідальність настає з 14 років.

Що ж останнім елементом характеристики злочинів проти основ національної безпеки є суб'єктивна сторона злочину, на мою думку, це найпростіший елемент характеристики злочинів, адже є лише два варіанти форма вини умисна чи з необережності. Так у своїй роботі Мошняга Л.В. зазначає суб'єктивну сторону трьох злочинів з цього розділу на основі, яких можна робити певні висновки. А саме науковець вважає, що специфіка суб'єктивної сторони злочинів, передбачених статтями 109, 110 та 112 КК України, які посягають на конституційні основи національної безпеки України, полягає в тому, що при вчиненні цих діянь особа усвідомлює їх суспільну небезпечність й антиконституційний характер, передбачає, що результатами цих діянь будуть наслідки у вигляді заподіяння фактичного збитку або створення небезпеки, реальної можливості заподіяння фактичного збитку національним інтересам у конституційній сфері, і бажає настання таких наслідків [3, с.80]. Тож відповідно до думки науковця можна зазначити, що якщо є наявний мотив, мета діяння та бажання настання наслідків, то суб'єктивна сторона завжди буде виражена виною у формі прямого умислу.

Отже, з вищезазначеної характеристики злочинів проти основ національної безпеки України, гадаю потрібно зазначити, що категорія злочинів є і справді важливою для нашої країни. Адже зараз особливо посягання на державу з боку інших країн відбуваються майже не кожного дня і стабільна ситуація, яка трималась під контролем стає неконтрольованою та приносить хаос до осель кожного із нас.

---

1. Кримінальний кодекс України: Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

2. Афанасенко С. І. Злочини проти основ національної безпеки України, що посягають на відносини в політичній сфері. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 3. С. 54-56.

3. Мошняга Л. В. Суб'єктивна сторона злочинів проти конституційних основ національної безпеки України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 5. С. 75-82.

4. Харь І. О. Суб'єкт злочинів проти основ національної безпеки України. *Юридична наука*. 2011. № 6. С. 105-110.